

Rødlisteprosjekter i Lørenskog Husflidslag

INNLEDNING

Norges Husflidslag jobber aktivt med å opprettholde tradisjonelle håndverksteknikker og ferdigheter gjennom sitt Rødlisteprosjekt. Mange lokale husflidslag har valgt en eller flere teknikker eller gjenstander som sine rødlisteprosjekter. Dette er en del av arbeidet Norge har forpliktet seg til gjennom å tiltre Unescos konvensjon om den immaterielle kulturarven. Tradisjonelt håndverk er en av konvensjonens fem områder. Lørenskog Husflidslag valgte i 2015 to teknikker som sine rødlisteprosjekter:

- * Karding og spinning
- * Tægerbinding

Det er ikke mange som i dag har kunnskap om og ferdigheter i tægerbinding, karding og spinning. Vi i Lørenskog Husflidslag ønsker å bidra til å bevare og spre ferdigheter i disse teknikkene. I tillegg er laget så heldig å ha et medlem med store kunnskaper og ferdigheter i begge teknikkene: Signe Irene Berg. Hun er også en høyt skattet kursholder, både i Lørenskog Husflidslag og en rekke andre lag og undervisningsinstitusjoner.

Både tægerbinding og karding og spinning er eldgamle håndverksteknikker, som har vært praktisert i mange samfunn gjennom historien.

Les om Lørenskog Husflidslags arbeid med karding og spinning i egen artikkel.

Tægerbindingsteknikken ga mulighet for oppbevaring og transport av mat og gjenstander. Bindingsteknikken har vært kjent over store deler av verden og ulike teknikker og ulike materialer som røtter, siv og halm har vært brukt. I Norge er det vanlige bjørkerøtter som blir brukt. De er spesielt godt egnet fordi de er myke og smidige samtidig som de er sterke. Bjørkerøtter dras opp fra myr eller sandtak. De eldste bevarte fragmentene av tægergjenstander i Norge ble funnet i Osebergskipet.

Det var først og fremst kurver som ble lagd. I landdistrikt var sendingskurven vanligst og den mest fornemme. I den bar gjestene maten til bryllup, gravferder og høytidelige sammenkomster. Maten kunne være smør, ost, kjøtt og brød, helst flatbrød og lefser, men også store kaker særlig til bryllup. Kurven hang som regel ferdig pakket på stabburet med håndverksklede over, gjerne brodert med eiers initialer og årstall. Kom det gjester sto maten ferdig til fest. Kurven var et status-symbol for en gårdskone.

(Kilde: Signe Irene Berg, Lørenskog Husflidslag).

TÆGERBINDING

Tægerbinding er en eldgammel teknikk der man først må på myra og grave frem bjørkerøtter i alle tykkelser, så rense og tørke røttene.

Signe Irene Berg skriver følgende om sanking av bjørkerøtter (tæger):

Jeg drar opp tæger i gamle torvmyrer. Med en hakke (kurv) full av tæger kan jeg lage mye etter at de er rensset ferdig.

Tæger kan hentes mens det er løv på trærne, så når telen er gått om våren og til løvet faller om høsten.

Tægerne er hvitest om høsten (elfenben), men lettest å rense om våren.

Signe Berg, Anne Holen og Randi Knudsen på myra for å sanke tæger.

Det er noe eget ved å gå ut i naturen og dra opp materialene, selv om det er slitsomt. Kaffepause og matpakke hører med i sankingen. Er jeg heldig og finner mye og fine røtter, føler jeg meg som en gullgraver.

Jeg får stor glede med bindingen av de smidige og myke bjørketægerne. Det er en langsom og krevende bindingsprosess med mulighet for variasjon og skifting av form og mønster til et fullendt arbeide.

Det er viktig at røttene renses raskt etter at de er sanket, før de tørker.

Her er bilde av ferdig tørkede røtter.

Før bindingen starter må røttene, eller tæger, mykes opp i vann og deles.

Vi deler de som brukes til binding.
Støttetåg som brukes inne i arbeidet, er hele/runde.

Tæger er mykt og elastisk, og teknikken holder materialet godt sammen slik at formen blir stødig.

Man kan lage fat, skåler eller kurver i forskjellige størrelser og fasonger med flotte mønstre. Tægerbinding er tidkrevende, og man kan undre seg over en teknikk som er så genial at ingen har klart å forbedre den. Tidligere generasjoner var svært oppfinnsomme for å finne gode tilgjengelige materialer.

Her viser vi noen eksempler på hvordan tægeren bindes.

En kurv under arbeid.

Her viser vi noen av Signes arbeider.

Det er ikke bare kurver og fat man kan lage, men også smykker!

Her er et elegant halskjede i tæger.

Smykkesteiner av thulitt (Norges nasjonalstein) og koraller er bundet fast.

Signe Berg har også flere ganger demonstrert tægerbinding på julemarkedet vårt.

Her i hyggelig prat med husflidskonsulent Anne Guri Gunnerød (2018).

I Lørenskog Husflidslag har vi holdt kurs i tægerbinding de fleste semestre i perioden 2015-2020 med til sammen 51 deltakere. I tillegg har vi i 2019 og 2020 holdt læringsverksteder med til sammen 36 deltakere. Våren 2019 og 2020 ble kurs og læringsverksted slått sammen, da det ikke var tilstrekkelig antall påmeldte for å holde rent kurs. Dette fungerte veldig bra.

Her er ivrige kursdeltakere i full gang med tægerbinding.

Randi Knudsen og Anne Holen.

Berit Gregussen og Ann Langøy.

*Glade kursdamer!
Eli Jørgensen (med flott smykke i tæger), kurslærer Signe Berg og Berit Gregussen.*

I november/desember 2019 deltok vi med en stand på utstillingen «Folkemusikk og nasjonalisme» som ble arrangert av Valdres folkemuseum og folkemusikkonsulenten i Oslo og Akershus. På vår stand stilte vi bl.a. ut tægerarbeider produsert av Signe Berg, sammen med arbeider i andre teknikker fra andre medlemmer i laget. Publikum viste stor interesse for vår stand.